

Drevorezbár Branislav Petráš z Bošian

Strojár, ktorý dobýja svet rýchlorezbou - pílou

Z kmeňa asi jeden a polmetrového javora odpadávali kúsky jeden za druhým. Presné oko majstra a zručnosť rúk s elektrickou pílou zo surového dreva vykúzlili za necelé dve hodinky morského koníka. Jednoducho, ako keby nikdy nič iné v živote nerobil. Presnosť a rýchlosť je to, čo vo svete rezbárov elektrickou pílou Branislava Petráša z Bošian preslávilo.

Sústruh od otca

„Pamätám si, že som ešte ani na strednú školu nechodil, keď som čosi majstroval z dreva. Otec bol síce koželuh, ale urobil mi sústruh na drevo. Páčilo sa mi drevo tvarovať a niečo z neho užitočné vyrábať...“ vracia sa niekoľko desaťročí späť Branislav Petráš. Napriek tomu išiel študovať strojarinu na priemyslovku v Partizánskom. Vzťah k železu bol len vlažný. Ani v škole, ani neskôr v zamestnaní sa k drevu nedostal. Svoju túžbu držať v ruke kus voňavej prírody a tvarovať ju podľa fantázie uspokojoval vo voľnom čase. Najskôr to boli rôzne svietniky, misky, ktoré sa dokonca pokúšal predávať a tak si privyrobit' na kvalitnejšie náradie. V rodných Bošianoch pracoval v strojárskej firme na CNC strojoch riadené počítačom. A tu sa naučil, čo dobrý strojár musí vedieť najlepšie – presnosť. Za dvanásť rokov sa vypracoval na majstra zmeny. Doma vo svojej dielničke, či skôr kútiku odložil sústruh a siahal čím ďalej ku kvalitnejším dlátam, dokonca si ich sám aj vyrábal. Dostal sa ku knihe od známeho českého reštaurátora Hermana Kotrbu, ktorý reštauroval oltár majstra Pavla v Levoči, a knihu prečítal jedným dychom. O jeho životnej dráhe však nakoniec rozhodli internet a hospodárska kríza...

Originálny štýl

Na internete objavil rezbárske diskusné fórum a práve tu ho fascinovalo vyrezávanie motorovou pílou. Práve pri nej sa znásobovala symbióza vzťahu k drevu a skúsenosti zo strojárstva. *„Ak chceš dobre robiť, potrebuješ si náradie a nástroje udržiavať v dobrej kondícii. Musíš si ju vedieť opraviť, nabrúsiť, tak ako dláta. A tu som mal veľký náskok nad inými rezbármi, ktorí si nevedeli náradie dobre nastaviť. Mnohí rezbári možno boli lepší výtvarníci, ale zlyhávala im technika, nevedeli si jednoducho nabrúsiť dláto, reťaz na pile. Tak sa stávalo, že to, čo som ja dokázal urobiť za hodinu, dve, s tým iní bojovali aj pol dňa. Tu som mal navyše. Pridanú hodnotu. Ako strojár som si vedel správne nastaviť uhly na brúsenie. A to ma posunulo ďalej...“* Manželka Mária bola a je jeho veľkou morálnou

podporou. Vedela dobre kresliť a Braňo to zas vedel dať do 3D podoby. Jeho zvláštny originálny štýl iní drevári nechápu. Ako strojár musel totiž dobre vedieť čítať z výkresov. Doslova si drevo, ktoré má k dispozícii, zakótuje, rozráta presne na centimetre, prenesie miery do veľkosti dreva. Ako Braňo hovorí – čistá strojarina. Mária: „*Všetci sa čudujú, ako on presne vie, ako a kade píliť. Hneď odpadajú veľké kusy. Ostatní len brnkajú po malých kúskoch a on to už má hotové. Ostatní rezbári to ťahajú napríklad od hlavy a ako im to vydá, tak urobia, mnohokrát inak, ako mali v pláne, lebo im to nevyšlo. Je to jeho štýl. Pílou dá budúcej soche základné tvary a až potom nastupuje dláto....,*“

Kríza rozhodla

V roku 2009 si Braňo kúpil prvú motorovú pílu a hneď v tom istom roku išiel na prvé sympóziu do českých Kunovic. „*Postavili predo mňa tvrdý dub, raz som do neho zapíliť a bolo po píle... Bolo dopílené. Našťastie tam boli kamaráti, ktorí boli už zabehnutí, a pílu mi požičali. Nevedel som ešte, čo budem robiť, ešte som nemal skúsenosti. Nakoniec to bola kubistická mačka na komíne. Bola taká krásna, že sa dostala aj do knihy o drevorezbe motorovou pílou. Fúzy som jej urobil zo zväracích drôtov, chvost z pásového plechu, myš som urobil zvlášť,*“ toľko spomienky na prvé sympóziu. Bolo zároveň poučením, že musí investovať do kvalitnejšieho náradia. Boli to naozaj veľké peniaze. Podpora zo strany manželky Márie bola však veľká. Stále však sedel na dvoch kreslách – zamestnanie a záľuba, ktorá do rodinného rozpočtu prinášala viac. Rezbárstvo motorovou pílou však bolo v plienkach a na Slovensku bolo len pár takýchto rezbárov. Navyše mal problém uvoľniť sa zo zamestnania, keď chcel ísť na sympóziu. A tých bolo počas leta každý tretí týždeň. Musel si vybrať, kade pôjde. Prišla kríza a prepúšťali aj strojárov. Kríza rozhodla, že sa rozhodol... „*Podpora Márie mi veľmi pomohla. Všeci ostatní v rodine ma odhovárali, aby som na živnosť nešiel, neriskoval, keď mám rodinu. Mária však povedala - baví ťa to, choď do toho, skúsiš!*“ Bolo to však veľmi kritické obdobie. Peňazí nebolo. Aj auto mali na lízing. Mária tiež len zaskakovala v školstve, kde sa dalo: „*V júni som ostala nezamestnaná, lebo škola počas prázdnin nezamestnáva, vždy ma cez prázdniny prepustili. Odrazu som nemala robotu už do mája. Ostali sme preto bývať polroka na rodičovskej chate, aby sme ušetrili. Deti boli maličké. Chytali sme ryby, rybársky listok sme mali zaplatený, zbierali hríby, vymieňali za iné mäso, dokonca sme okolo priehrady zbierali fľaše a odovzdávali do obchodu. Bolo to však najkrajšie obdobie, aj keď sme obaja boli nezamestnaní.*“ Vtedy sa naučili, ako sa hovorí - zbierať drobné. Naučili sa šetriť, kupovali len to, čo nutne potrebovali. A to im ostalo. Aj v rezbárčine. Napríklad z obyčajného kusa dreva, ktorý by si inak nikto nevšimol,

alebo by ho hodil do pece, Braňo dokázal urobiť hodnotu. Kríza ich naštartovala, aby sa vydal na profesionálnu dráhu. A živil rodinu tým, čo ho baví. Mária ako učiteľka začala vypaľovať obrazy...

Medzinárodné sympózia

Sympóziá sú o odovzdávaní skúsenosti v brandži. Petrášovci sa snažili ísť takmer na každé, väčšinou aj s deťmi. *„Za sezónu som sa zúčastnil aj dvanástich sympózií. Bolo to únavné, ale nutné, lebo sympózia sú len v lete, a vtedy si zarábame na živobytie na celý rok. Ale televízor nemáme doteraz. Deti vôbec nesledujú televíziu, čo je síce prínos, ale niekedy aj problém. My sme si jednoducho odvykli od televízie. Nechýba nám to, ani deťom, rozprávku si pozrú aj na počítači. Ľudia zabývajú strašne veľa času pri televízore,“* konštatuje Mária. Dnes sa už len smeje tomu, keď pri osobnom stretnutí na medzinárodných sympóziách nespoznala známych politikov. Práve preto, že nesleduje dianie cez televíznu obrazovku. Žijú v úplne inom svete, žijú drevom. Na sympóziá chodia Petrášovci pravidelne do Čiech. Spolupráca s bratmi Čechmi je veľmi dobrá. Spomeňme Kunovice, Luhačovice, Jaroměř, Hradec Králové, atď. Raz boli v Poľsku a na Slovensku najradšej chodia do Oščadnice na Oravu, kde ich na medzinárodné sympóziium pozýva partia nadšencov pre rezbárstvo. Je tu výborná atmosféra a spolu s deťmi to majú ako dovolenku, aj keď musia pracovať. V tomto roku boli ešte na medzinárodných sympóziách v Rakove, Šali, Ždiari, svoju rýchlorezbu odprezentoval Braňo aj v Továrnikoch a Bojnej. Originálnou disciplínou je pílenie sôch z ľadu, ktoré organizujú Tatranci na Hrebienku pod názvom Tatry Ice Master. Ani tu Branislav nesmel chýbať...

Cez facebook do Kanady

Všetky nové práce dávajú rezbári nafotené na facebook. Pri každom sa dá potom zistiť najviac „laikov“. Nová Braňova lavica s opicami dostala najviac „bodov“. A práve cez počítač dostali aj pozvanie do Kanady. *„Robin organizoval celosvetové sympóziium a vyberal si rezbárov aj cez facebook. Má slovanskú krv, jeho otec bol Poliak, a so slovanskými krajinami sympatizuje. Odrazu som dostal pozvanie, či by som neprišiel. Ihneď som mu aj odpísal, že áno... Ved' také pozvanie sa neodmieta. Až potom sme riešili všetko ostatné. Koľko stoja letenky a kde na to vziať. Krátko predtým sme kúpili chalupu, tak sme sa dali do zháňania sponzorov...“* Oslovili aj obec. Mária v tom čase zastupovala učiteľku a tak zalobovala medzi kolegami, veľa ich bolo poslancami... Tí nakoniec schválili 1400 euro. Pomohli rezbárski nadšenci z Oščadnice, podnikateľ z Partizánskeho. Potrebovali nielen na letenky, ale aj na ďalšiu dopravu a benzín v Kanade, na štartovné, na benzín, a desať dní

existencie. Zo Slovenska išli nakoniec štyria, Petrášovci a dvaja Oraváci, ale aj ich priateľ Lešek z Česka. A práve on „zachránil“ situáciu, keď Braňo nemal odvahu vstúpiť do lietadla. Kúpil mu tri „staličnaje,, ... „*Takého som ho v živote nevidela. Prišiel na neho taký strašný stres, že to nevedel ovládať. Nikdy v živote to nemal. Bola to skúška aj pre mňa. Ja som sa tiež bála ísť lietadlom. Ale keď som videla Branka... Neviem odkiaľ som vydolovala takú silu, zrazu som cítila, že sa nemôžem o Branka oprieť, ba práve naopak, prvý raz sa on potreboval oprieť o mňa...*“ hovorí Mária, ktorá sa stala nakoniec oporou všetkých štyroch Slovanov. Nikto z nich totiž nevedel po anglicky, tak musela robiť tlmočníčku a organizátorku výpravy. Kým oni po vystúpení z lietadla v Toronte pili pivo, musela vybavovať dopravu do miesta sympózia.

Svetové sympóziu

U Robina na **Carvapalooza Canadian chainsawcarving event 2014** sa ich celkom stretlo 35 rezbárov z celého sveta. Svetové sympóziu trvalo 5 dní a počas nich Branislav Petráš s podporou svojej vernej manželky vytvoril celkom päť sôch, resp. diel. Skoro dvojnásobok, čo ostatní rezbári. Aj tu sa mu ušlo obdivu. Dokonca aj od rezbárov zo zahraničia, ktorých diela dovtedy obdivoval on. Prišli a s uznaním mu podali ruku. A pozvali ho najskôr do Nemecka a potom do Japonska na ďalšie svetové sympózia. Petrášovci vedeli, že nepôjdu, bolo to nad ich finančné sily. Zatiaľ ich predstavy o úspechu splnilo stretnutie s tými, ktorí im boli vzorom. Ich pochvala bola nad všetky iné odmeny.

Alena Borszéková
(Článok pre médiá)